

KAPITOLA 16

PRVNÍ PLUK STÍHACÍHO LETECTVA V THIONVILLE (FRANCIE), 1923

Posádka v Thionville velmi blízko hranice s Německem je Mermozovým novým působištěm. Přijíždí z Palmýry s četařskými prýmkami a tornou plnou zkušeností, jež mu dodávají sebevědomí. Hned po příchodu do kasáren se vydá odevzdat svou dokumentaci. Velícího kapitána pozdraví nedbalým pozvednutím ruky ke štítku čepice tak, jak to dělávali v Palmýře, kde si hodnosti nikdo nebral příliš k srdci. Kapitán si ho přísně prohédne od hlavy až k patě.

Mermoz má kolem krku uvázaný žlutý šátek, na šiji mu splývá bílá orientální kápě chránící proti slunci, jakou používají jednotky rozmístěné v poušti, a na nohou má ještě předválečné vojenské okované boty, o které obehrál jakéhosi poručíka v kartách. Zpod čepice mu vyčuhují dlouhé plavé vlasy. Kapitán nevrle zakroučí hlavou.

„Co to máte na sobě?“

Nařídí mu, aby se ze všeho nejdřív stavil u holiče a ve výrobním skladu a přišel se hlásit později, až bude ustrojen podle předpisů. Mermoz si myslel, že ho v kasárnách uvítají jako válečného hrdinu, pozvou do důstojnické jídelny, aby vylíčil

svá dobrodružství, ale místo toho se mu dostává jen nezúčastněného úřednického přijetí.

Je na svém novém působišti u prvního pluku stíhacího letectva. Někteří z jeho nových podřízených ho rutinně zdraví, jiní však k němu zvědavě přistupují a s poněkud topornou uctivostí se ho vyptávají.

„Odpravil jste hodně divochů?“

„Je pravda, že v Sýrii obyčejní vojáci svým důstojníkům tykají, a dokonce spolu chodí flámovat?“

„Prý jsou tam kanibalští beduíni, co pojídají zajaté piloty..“

Mermoz nemá náladu na přihlouplé otázky leteckých začátečníků. Připadají mu jako nemluvnata v zavinovačce matky Francie, zelenáči dobří tak akorát na občasné vyhlídkové lety.

„Nechte se přeložit a uvidíte sami, jak to chodí,“ odsekne jim.

Skupinka letců se rozejde a zklamaně brblá.

Kroučí hlavou. Má za sebou téměř šest set nalétaných hodin. Na něj nemají, ani kdyby sečetli letové hodiny celého pluku.

Jeden z pilotů zůstal. Vypadá jako obchodní příručí. Buclatá a tuctová tvář.

„Promiňte, pane četaři. Rád bych se vás zeptal, jak se v extrémních podmínkách chová nový Nieuport devěťadvacítka.“

„To nemáte nic lepšího na práci?“ rozladěně se na něj utrhne Mermoz.

Desátník zamumlá omluvu a odchází. Ten houflec rádoby letců leze Mermozovi na nervy. Neprožili písečnou bouři, nemuseli se dívat, jak v kokpitu umírají lidé, a nevědí, co je to mít žízni nateklý jazyk tak, že se nevejde do úst.

Velitel letky, mladý kapitán čerstvě promovaný na vojenské akademii, mu sděluje, že týž den budou provádět nácvič letu ve formaci, v tomto týdnu jediný.

„Vy to povedete, četaři. Všichni ostatní budou následovat vaši dráhu. Chci, abyste letěli širokými střídavými oblouky až ke kopci deset kilometrů severně odtud a pak zpátky. Četaři, předvedte jim nějaký náklon ve větru, ať vědí, zač je toho loket.“

„Provedu, pane kapitáne.“

S úsměvem zamíří k Nieuportu 28, elegantnímu, ocelově šedému dvouplošníku s ladným trupem, z něhož v přední části vyčnívají dva kulometry. Model 29, s nímž létal v Sýrii, tady ještě nemají. Nasazuje si kuklu a ve tváři se mu objeví široký úsměv.

Dnes se ti sváteční letci přiučí pěkným kouskům.

Odstartuje sedm strojů. Mermoz v čele. Nejdříve počká, až se všichni zformují. Vidí, že tohle jim jde a že všichni ve vzduchu udržují stejnou vzdálenost.

Všichni pěkně pohromadě. Jako husy v hejnu. To by jim šlo. Uvidíme, zda z nich jednou budou i skuteční piloti...

Mermoz přidá plyn až na doraz, jeho Nieuport vystřelí kupředu a současně se prudce nakloní k prvnímu ostrému obratu. Provádí ve vzduchu rychlý slalom, který viditelně rozhodí celou letku. Nejméně tři stroje při velkém oblouku ztrácejí cenné vteřiny i předepsaný rozestup a zůstávají pozadu. Mermoz neubírá rychlost. Doletí až ke kopci, sešlápne pedál, aby uvedl letoun do horizontální polohy a provedl akrobatický obrat. Směje se. Je mu jasné, že až stroj znovu stabilizuje, bude sám. Pět letounů zůstalo daleko vzadu, zaostávají a ve zmatku se marně pokoušejí sledovat jeho stopu.

Když se podívá nalevo, všimne si, že jeden z letounů ho při obratu přece jen sleduje.

Zbývá jeden... Ne nadlouho...

Zatímco klesá, provede v plné rychlosti další dvojitý náklon. Druhý Nieuport je mu v patách. Přitáhne řídicí páku k sobě, prudce stoupne o několik set metrů a pak nečekaně začne střemhlavě padat. Při propadu koutkem oka sleduje, jak se s bezpečným odstupem vedle něj řítí dolů druhý letoun.

Na letišti se začnou shlukovat lidé a ukazují k nebi. Oba stroje ve vzduchu předvádějí letecký souboj. Vedoucí letoun se snaží setřást svého pronásledovatele. Ten pohotově a s milimetrovou přesností reaguje na každý prudký obrat a úspěšně se mu daří držet formaci.

Mermoz se začne potit. Všichni už postřehli jeho záměr uniknout celé formaci. Nenechá-li vzadu i toho zelenáče, ztrapní

se. Do následujícího dvojitého oblouku proto naletí zpočátku zešíroka a nízkou rychlostí, pak najednou zrychlí až na doraz a střemhlav strhne stroj dolů na levou stranu. Druhé letadlo dokončí obrat dokonce dřív než on.

On mi snad čte myšlenky!

Přejde dvakrát za sebou do střemhlavého letu a pak udělá další dvojitý oblouk při vzestupu. Druhý Nieuport ho přesně a elegantně následuje. Už před notnou chvílí vyčerpal časový limit nácviku, a proto se rozhodne přistát. Jakmile vypne motor, vystoupí, aby sledoval přílet druhého Nieuportu. Za potlesku četných vojáků, kteří se seběhli, naprosto měkce dosedne. Ve své domyšlivosti se Mermoz cítí dotčen, ale přesto nejprve zamíří k letounu, jenž se ho tak obratně držel. Počká, až pilot seskočí a odloží kuklu. Je to tentýž desátník s nevýrazným obličejem, kterého předtím tak odbyl.

„Byl jste skvělý. Dovolte mi, abych vám poblahopřál.“

„Děkuji, pane četaři.“

„Toho četaře si nechte! Jmenuji se Jean Mermoz.“

„Těší mne. Já jsem Henri Guillaumet.“

„Abych nezapomněl, Henri... Jak ses ptal na ten Nieuport devětadvacítka v Sýrii. Pracovaly skvěle. Motor o třech stovkách koňských sil zdvojnásobuje výkon osmadvacítek. Trup je aerodynamičtější a řízení mnohem citlivější. Moc by se ti líbil. Stačí si jednou vyzkoušet plnokrevníka, jako je devětadvacítka, a všechno ostatní ti rázem připadá jako mula.“

„Kéž by nám co nejdřív dali jednu devětadvacítka i sem do Thionville!“

Mermoz lituje, že svého druha soudil tak unáhleně. Když přistane i zbytek letadel, podá každému z letců ruku a jednomu po druhém blahopřeje k jejich snaze.

„Hloupý četař zve všechny na pivo do kantýny!“

Při cestě do hangáru mu vychází vstříc kapitán.

„Pane kapitáne... Víím, že jsem to nahoře trochu přehnal. Jistě pochopíte, člověk se neudrží...“

Důstojník si ho změří pohledem.

„Už se to nebude opakovat, pane kapitáne.“

„To doufám. Tady nejsme v římském cirkuse.“ Velitel letky se však nakonec rozesměje. „Nicméně čas od času trochu zábavy nikomu neuškodí.“

Důstojník odchází a Mermoz si s úlevou oddechne.

Když míří ke kantýně, cítí, jak k němu zezadu kdosi spěchá. „Stůjte! To je rozkaz!“

Nervózní tón, nakřáplý hlas. Zavře oči a spílá svému osudu, neboť ještě než se otočí, už ví, koho uvidí. Snědý obličej, tenký knírek namalovaný jako uhlem, vzteklé tmavé oči.

„Pelletier...“

„Postavte se před nadřízeným do pozoru! Mizero!“

Mermoz si všimne jeho čerstvých výložek poručíka a neochotně poslechne.

„Věděl jsem, že to musíš být ty! To, co jsi tam nahoře prováděl, je dostatečné k tomu, aby tě pohnali před vojenský soud. Myslíš si, že můžeš dávat všanc životy vojáků i výzbroj? Co si tím chtěl dokázat? Svoji totální blbost?“

Mermoz mlčí.

„Kapitán letky tě zabásnul?“

„Ne.“

„Chtěl jsi snad říct ‚ne, pane poručíku! O tvém nezodpovědném jednání a taky o urážce nadřízeného podám patřičné hlášení.“

Málokdy Mermoz cítil takovou chuť někoho rozcupovat, udělat z něj papírovou kouli a zadupat ji do země.

Kousne se do rtů, aby mu neskočil po krku. Pelletier odchází a jen rozčilením cuká hlavou.

V jídelně si objedná rovnou tři velké sklenice piva a každou z nich vypije na jeden zátaž. Polovina pilotů letky pozvání nepřijala, nepochybně z rozladění nad tím, jak je přivandrovalý četař znemožnil. Ostatní ho pozorují trochu zaraženě, s výjimkou desátníka Guillaumeta, který upíjí pivo po malých doušcích, jako by usrkoval čaj. Někteří Guillaumetovi přátelé ho chválí za jeho let, on však jen mírně a nevzrušeně pokyvuje hlavou.

„Guillaumete, jak jsi to udělal, žes dokázal držet četařovu stopu?“ otázka se jeden z nich a zároveň pokukuje po Mermozovi

ve snaze zdůraznit vítězství svého druha nad poddůstojníkem, který se mezi nimi tak samolibě zjevil.

Mermoz ví, že by bylo spravedlivé přenést se přes rozjařenost zdejších pilotů, kteří cítí, že jim Guillaumet vrací jejich dřívější postavení. Než odpoví, Guillaumet přimhouří oči, jako by přemáhal spánek, a pak tiše odvětlí:

„To je jednoduché, to není moje zásluha. Těžké je to, co udělal četař. On musel promyslet každý pohyb a každý manévr přímo za letu a přitom pilotovat. Já ho jen napodoboval.“

Mermoz, který vyprazdňuje už čtvrtou sklenici, se zarazí a zvědavě se na něj podívá. Nejdřív mi ušetří lekci z pilotování a teď k tomu přidá ještě lekci skromnosti. Možná jsem ho podcenil, pomyslí si.

„Navrhuji připít si na desátníka Guillaumeta,“ pronese Mermoz a pozvedne svou sklenici. Všichni se nadšeně přidají a Guillaumet, sklenici skoro ještě plnou, si s plachým úsměvem přitukne.

Mermoz už zapomněl, jaká bývá na severu Francie zima. Thionvillské mohutné hradby z 15. století, které v různých dobách zadržovaly jednou Francouze a jindy zase Němce v jejich staletém zápase o Alsasko, nejsou s to čelit vpádu mrazivého polárního vzduchu. Vyšel si do města s Guillaumetem a Garnetem, dalším desátníkem stíhací letky. Na tržním náměstí míjejí početné hloučky bloumajících vojáků v šedých kabátech. Mermoz skrývá své četařské výložky pod šálou, aby mladé vojáky ušetřil jejich povinnosti zasalutovat pokaždé, když kolem něj projdou. Jsou tu dvou až tříčlenné skupinky děvčat, která po nich kradmo pokukují a pak obvykle propuknou v smích. V tu chvíli se před nimi objeví voják v doprovodu ženy se zvláštními plavými vlasy.

„Bacha, to je poručík Pelletier.“

Když jej míjejí, všichni tři předpisově pozdraví a poručík samolibě pozvedne bradu, zatímco žena, zdaleka ne tak mladá, jak se snaží vypadat, avšak s křivkami, které se snaží ještě víc zdůraznit koketním nakrucováním, se pantomimou

vojenských pozdravů náramně baví. Mermoz upře troufalý pohled na její poprsí a ona se na něj vyzývavě zadívá. Zdá se, že Pelletier si ničeho nevšiml.

„Pojďte, vyklidíme náměstí. Prochází se tu příliš nafoukaných pávů.“

Zabočí do méně frekventovaných ulic a zanedlouho spatří jakýsi osvětlený průjezd. Přistoupí blíž. Hlučný a sešlý lokál, kde se popíjí víno z obyčejných nízkých sklenic a anýzovka z malých skleniček. Mermoz objednává lahev vína pro všechny. Se svou žízní trosečníka do sebe obrací už třetí sklenku, zatímco ostatní sotva stačili usrknout první doušek. Osloví skupinku mužů lokty opřených o barový pult a přátelsky se jich zeptá, kde jsou v Thionville k máni slušná děvčata. Slušná, nikoli ovšem přehnaně. Muži u baru znají pouze místní hampejzy. Zavrtí hlavou a vrátí se ke svým přátelům.

„Platit za sex je jako chroustat zelený salát. Nenaplní tě.“

Jeden ze stálých hostů, jemuž v žilách koluje víc anýzovky než krve, se Mermozovou poznámkou cítí dotčen.

„Kdo si myslíš, že jsi, vejtahe, že nás poučuješ o slušnosti thionvillských holek?“

Mermoz si rukou přičísne dozadu zvlněné vlasy, na vojáka dost dlouhé. Host se na něj vyzývavě dívá skelným zrakem. Jelikož mu Mermoz nijak neodporuje, dodá si odvahy.

„Tak co, ty Goliáši? Došla ti řeč? Máš v kalhotách naděláno? Pojď ven, srabe.“

Muž zamíří ke dveřím. Guillaumet s Garnetem už odstrkují židle, ale Mermoz každému z nich položí svou obří ruku na rameno a jedním rázným pohybem je usazuje zpátky. Když není lepší zábava, každá rvačka přijde vhod.

„Počkejte tady na mě. Hned se vrátím.“

Zamíří ven a oba desátníci se na sebe podívají. Nevědí, zda zůstat v lokále, jak jim řekl, nebo jít ven a podívat se, co se bude dít. Několik hostů odchází. Guillaumet s Garnetem rychle sesedají ze stoliček, vykročí k východu, ale než k němu dojdou, Mermoz je už zpět s týmž širokým úsměvem, s nímž odešel. Na druhé straně ulice zahlédnou neurvalcovy nohy, jak trčí z jedné

nádoby na odpadky. Marně jimi kope do vzduchu ve snaze postavit se znovu na zem.

Zpátky u barového pultu, Mermoz osloví vrchního:

„Napište mi na účet naše víno a navrch to, co vypil můj nový přítel.“ Hlavou ukáže směrem na ulici.

Do večerky v kasárnách jim zbývá ještě hodinka. Garnet je zavede do jakési hlučné tančírny. U vchodu postává po starší muž v obnošeném smokingu. Malý čtyřčlenný orchestr vyhrává cosi jako polku. Taneční parket je téměř prázdný, ale u baru se tísní hloučky děvčat a mladíků, z nichž dobrá polovina jsou vojáci.

Mermoz zkušeným pohledem pečlivě přejíždí lokál, až něco upoutá jeho pozornost. Vzadu o samotě postává žena, něco málo přes třicítku. Má na sobě tmavomodré šaty u kolien zakončené třásněmi, na krku náhrdelník z falešných perel. Popíjí z vysoké sklenice mátový likér s vodou. Je mu něčím povědomá. Vlnité světlé vlasy, vysoké podpatky, nápadné poprsí... Mermoz nasadí tajuplný úsměv. Guillaumet už ví, že když se směje z plna hrdla, je všechno v pořádku. Jednoduše se baví. Ale když se jen tak usmívá, nikdo netuší, co se mu honí hlavou. Sleduje směr jeho pohledu až ke světlovlase ženě, na niž Mermoz troufale upírá zrak, až si ho žena všimne a udělá téměř neznatelný vstřícný posunek.

„Omluvte mě, hoši. Mám něco k vyřizování na druhém konci baru.“

Guillaumet ho chytí za rukáv uniformy.

„Nechoď tam. To je Pelletierova holka.“

„Nepovídej! To jsem si nevšiml!“

V té chvíli Mermoz propukne ve svůj nakažlivý řehot, který rozesměje až k slzám i Garneta.

„Už vidím ten Pelletierův výraz, kdybys sbalil jeho holku! Splihl by mu i ten jeho knírek!“

Guillaumet však zůstává vážný.

„Nedělej to. Pelletier může být nablízku.“

„Určitě ne,“ namítá Garnet. „Vždycky se vrací do kasáren brzo, vídávám ho, když mám strážní službu. Je jako hodinky.

Přesně v sedm bývá zpátky. Vždycky včas na večerní polévku, aby ušetřil za večeři.“

„Na tom nesejde, že tady není. Lokál je plný vojáků. Jakmile se k jeho holce přiblížíš, dozví se to.“

„No jo... A ty, Garnete, kolik bys dal za to, abys viděl jeho kukuč, až mu to budou vyprávět?“

„Milión franků!“

Zatímco se Mermoz blíží k ženě, sleduje, jak dává košem nějakému opovážlivci, který s ní chtěl zavést hovor. Na tyhle věci má nos a jen málokdy se splete. Ví, že čeká na něj.

Zjišťuje, že Cécile je zábavná a nenucená žena. Guillaumet s obavami pozoruje, jak odcházejí a jak za nimi slídí několik zvědavých pohledů.

„Mám už chození s Nazairem plné zuby,“ sděluje mu při procházce.

Nazaire? Dokonce už zapomněl, že by mizera Pelletier mohl mít nějaké křestní jméno jako každý jiný.

„Nazaire! Pro nás Pelletier! Ubohý a zamindrákovaný lam-pasák. K němu to slušné jméno nepasuje. Zní směšně!“

„Nerad chodí tancovat. A kromě toho je lakomec, který se chce pořád jen procházet po náměstí a vysedávat na lavičkách, aby moc neutratil.“

„Já tancuju moc rád.“

„Opravdu?“

„S hudbou... i bez hudby.“

Vezme ji přitom kolem pasu a rázně ji k sobě přitiskne. Ona se se smíchem odtáhne.

Z vycházek se stanou schůzky. Cécile pije mátový likér s ledovou tříští a on si ho brzy také oblíbí. Schůzky se mění v bláznivý vztah, v jehož žáru roztaje každý led. Od smrti své matky před několika měsíci bydlí sama. Otec odešel ve čtrnáctém roce do války a nikdy se nevrátil. Žije z malé penze a z občasné štědrosti neznámých mužů. Mermoz si není jist, co přesně k Cécile cítí, ale přitahuje ho její nedostatek ostychu. Občas zazvoní u jejích dveří a otevře mu úplně nahá, se sklenkou v ruce, už trochu v náladě.

„Jsi trochu opilá.“

„Tak se opij také.“

„A nahá k tomu.“

„Tak se také svleč.“

Jednou odpoledne míří ke kasárenské bráně na vycházku, když mu cestu náhle zkrří Pelletier. Bělmo očí má zakalené dožluta. Snědou tvář popelavě šedou. Už se mu to doneslo. Mermoz to může vyčíst z jeho pohledu překypujícího vztekem. Ani stopa po jeho obvyklé uštěpačnosti, ani náznak pocitu nadřazenosti. Cítí se pokořen a potupa je nakyslý pot, který se z něj řine všemi póry.

„Zničím tě, hajzle. Dosáhnu toho, že tě vyhodí z armády, nechám tě postavit před vojenský soud a zbytek života budeš hnit ve vojenském lapáku.“

Poručík odchází a ve vzduchu za sebou zanechává kapky žluči. Mermoz tohle promýšlí už dlouho, ale právě teď se s konečnou platností rozhodne, že z armády odejde. Už dál nesnese nesmyslnou hierarchii, která umožňuje takovým špinavým krysám jako Pelletier šikanovat kluky, jejichž jediným prohřeškem je nezkušenost. Už dlouho má poznamenané adresy několika společností, které se věnují civilnímu letectví. Ráno jim napíše a nabídne své služby pilota. Musí jenom vydržet těch několik posledních týdnů, než mu vyprší vojenská služba.

Následující týden si odsedí dvakrát po dvou dnech. Jednou za špinavé boty a podruhé za to, že před nadřízenými dostatečně rázně nesalutoval. Volnou neděli se Pelletier postaví k bráně, a jakmile spatří, že se Mermoz blíží k východu, přikáže mu provést čelem vzad.

„V dílnách potřebují četaře na posílení stráže.“

„Cože? A kdo to nařídil?“

„Já to nařizuju! Další dva dny za neuposlechnutí rozkazu!“

Zhluboka se nadechne, sevře pěsti až do krve. Pelletier ho chce vyprovokovat, aby se neovládl a vybuchl. Za napadení důstojníka se může dostat na lavici obžalovaných před vojenský soud, který ho může poslat za mříže na celé roky. Nejraději by

mu do jednoho vymlátil jeho zkažené zuby, ale tu radost mu neudělá.

„Rozkaz.“

Otočí se čelem vzad a odchází do dílen. Četař v dílenském hangáru, který tam drží strážní službu, ušetří na Pelletierovu adresu pár štavnatých nadávek. Žádnou pomoc nepotřebuje a Mermozovi říká, ať si dělá, co chce, ať se třeba zašije do kantýny a klidně se opije.

„Možná to udělám..“

Nejdřív však zajde do tělocvičny, aby si vybil zlost na boxovacím pytli. Však se mu Pelletier jednou dostane pod ruku a až se tak stane, roztrhá ho na kusy. Dosud nikdy nepomyslel na to, že by někoho mohl zabít vlastníma rukama, avšak při bušení do boxovacího pytle náhle pocítí neukojitelnou žízeň po odplatě. Jakmile se pomstychtivost a uhlí rozpálí, už je jen tak lehce neuhasíš.

Pelletier se promění v jeho stín. Začnou se na něj snášet tresty za ty nejnesmyslnější věci. Že nestál v pozoru při vztyčování vlajky, že veřejně mluvil o politice... Z Mermoze se pomalu stává zásobník vzteku. Jelikož jej nemůže vybit na Pelletierovi, stačí, když se na něj nějaký voják v jídelně křivě podívá, a místo, aby využil svou hodnotu k pokárání podle vojenských řádů, sundá si blůzu se četařskými výložkami a rozdá si to s ním na pěsti. Když mu řeknou, aby se holil dvakrát denně, neudělá to ani jednou. Když ho potrestají ostříháním vlasů, shrne si je ještě více do čela. Přejde-li trest za opilost, druhého dne vyrazí do kantýny a nechá police úplně prázdné.

Svůj záměr neobnovit smlouvu s armádou a co nejrychleji z té díry vypadnout vytrubuje do všech čtyř světových stran. Dělá chybu. Pokud byli vlivní velitelé, jako například plukovník letového provozu, kteří by se postavili na jeho stranu, všichni by se k němu obrátili zády ve chvíli, kdyby se dozvěděli, jak se hlučně chvástá úmyslem vrátit se k civilnímu životu a jak se vysmívá armádě. Stále více důstojníků se připojuje k úkolu přibít ho na kříž byrokracie. Jeho složka pomalu tloustne a plní se drobnými přestupky a tresty. Musí se mít na pozoru, protože

teď se na něj upírá přespříliš očí a jediné vážnější klopýtnutí ho může dovést před vojenský soud, což by mohlo mít nepředvídatelné následky.

Kasárna se pro něj stala vězením. Už není voják, ale rukojmí armády. Na neustálém trestání ho nejvíce bolí fakt, že když se nachází za mřížemi, je daleko od letky a nemůže létat. Zakaz vycházek vyřešil po svém — když chce, jednoduše přeleze plot kolem kasáren a zmizí do města. Pohybovat se po městě jako uprchlík pod ochranou stínů dodává jeho unikům za Cé-cile ještě více napětí.

Vztah mezi nimi byl od první chvíle založen na odplatě, a proto neví, do jaké míry se mu ta žena opravdu líbí. Čas od času, když ho Cécile přijímá mezi svými stehny, vybaví si rozružený Pelletierův obličej a vniká do ní ještě slastněji. Když si Cécile vypije pár skleniček, je to pro změnu ona, kdo ho nejdříve prosí, aby jí znovu popisoval Pelletierův překvapený výraz, jakmile zjistil, že ho podvádí, a pak se divoce směje. Na jejich vztahu je cosi zkaženého. Víc než láska je spojuje nenávisť.

Jednoho odpoledne přijde v obvyklou hodinu k Cécile, ale když stiskne zvonek, neotvírá. Posledně mu dala klíč, a tak si odemkne. Leží v posteli, tvář zabořenou do polštáře.

„Nedívej se na mě..“

Pod okem má podlitinu, nateklou tvář, rozbitý ret.

„Řekl mi, že vysmívat se mu nikdo nebude. Napovídal mi spoustu ošklivých věcí..“

V Mermozově nitru se cosi zlomí. Hráze povolí a cítí, jak se ho zmocňuje vztek. Vydá se rychle ke kasárnám. Vřítí se tam hlavním vchodem jako odbržděná lokomotiva, zaslepen tak, že mu ani nevádí, zda poddůstojník velící strážní podá hlášení o tom, že branou beztrestně chodí sem a tam voják se zakázanými vycházkami. Je mu to jedno. Už mu na ničem nezáleží. Jeho jediným přáním je popadnout Pelletiera pod krkem a konečně ho rozmáčknout.

Když si četaře všimne voják u vchodu, pozdraví. Mermoz se zeptá, kde je poručík Pelletier, a vojín mu odpoví, že na cvičišti. Z okna strážnice se dívá službu konající desátník. Vidí, jak

se Mermoz na okamžik zastavuje, aby sebral zrezivělou kovovou tyč, a pak znovu vyrazí vpřed. Má horečnatý pohled, oči zakalené.

Desátník zamíří do místnosti, kde odpočívají strážní čekající až na ně při střídání služeb přijde řada. Ukáže na tři vojáky.

„Každý si sežeňte nějaký provaz a pojdte za mnou. Dělejte přesně, co vám řeknu, a na nic se neptejte. Velitel tu není, takže teď tu velím já. Rychle!“

Mermoz vyzbrojen železnou tyčí se pustí postranní kasárenskou cestou směrem ke cvičišti, které se nachází na druhém konci. Útok zezadu nečeká.

Přehodí přes něj několik provazů, jako by chtěli lapit rozlícenou šelmu. Jeden z vojáků zatáhne za konec lana a jelikož Mermoze zaskočili nepřipraveného, strhnou ho o několik kroků zpátky.

„Ke stožáru!“

Vojáci se na něj vrhnou. Mermoz jednomu z nich zasadí ránu pěstí a porazí ho na zem. Zbývající dva ho rychle obklopí a obtočí provazy kolem železné žerdi. Zmítá sebou, ale na okamžik se zarazí, když si všimne, že desátník, který ho chytl za paže, aby ho znehybnil, je Henri Guillaumet.

„Co to k sakru vyvádíš, Guillaumete? Zbláznil ses?“

To je přesně okamžik, který Guillaumet potřebuje, aby obtočil provaz ještě jednou kolem stožáru bez vlnky, a ostatní vojáci na něm vzadu udělali několik uzlů.

Mermoz cítí, že je spoután, a snaží se vysmeknout.

„Pusťte mě, pitomci! Rozbiju vám hubu! Přísahám! A tebe, Guillaumete, vykuchám zaživa!“

Guillaumet se k němu pokusí přiblížit, ale Mermoz kolem sebe kope jako kůň. Přistoupí proto zezadu a ústa mu převáže šátkem, který mu brání, aby křičel. Přesto se snaží dál hulákat a vykroutit se divokým škubáním, které vojáky přinutí utáhnout mu přes hrud' ještě jeden provaz, opatrně, aby se vyhnuli jeho kopancům.

O půl kilometru dál, vzadu na cvičišti, lze rozpoznat neduživou Pelletierovu postavu, jak poletuje kolem čerstvých branců.

Mermoz sebou lomcuje ještě víc, když ho v dálce vidí rozhazovat rukama. Chce řvát, hryže do roubíku. Přidušenými slovy, která se ztrácejí v látce, Pelletierovi spílá, vybízí ho jako zápasník býka, přísahá, že ho zabije. Vztekle sebou zmítá u stožáru a snaží se vyvléct jako divoké zvíře z pasti. Svaly napjaté, žíly na mohutné šiji naběhlé, rudý v tváři, provazy zařízlé do masa.

Všichni tři vojáci ustrašeně a zároveň užasle pozorují lidský kolos, který se zoufale snaží zbavit pout a jediným trhnutím vyrvat obrovský železný stožár. Nemají jistotu, že se mu to nepodaří. Guillaumet jim nařizuje, aby se vrátili na strážnici. Odcházejí a přitom se neustále otáčejí, uhranuti tím mytologickým výjevem.

„Odvaž mě!“ rozkazovačně zasupí přes kapesník, oči vytřeštěné.

Guillaumet zavrtí hlavou.

Zavrčí a znovu sebou několikrát divoce trhne ve snaze uvolnit provazy. Rozedře si přitom kůži na krku, až začne krváčet. Guillaumet se na něj s obavami i něhou zadívá. Jako na nemocného syna.

„Jestli jdeš Pelletierovi po krku...“

„Zabiju ho! Zabiju!“ procedí mezi zuby a prudkými pohyby se snaží vysmeknout.

„Jasně, zabiješ ho, ale on bude mít navrch. Na zbytek života tě zavrou.“

„No a co? Já vyhraju.“

„Ne! Tu partii vyhraje on! Copak to nechápeš? Až mu železnou tyčí rozbiješ palici a poteče mu z ní mozek, bude se ti smát do tváře. Dosáhne toho, oč mu vždycky šlo. Abys shnil v base a přestal létat. Nakonec dosáhne svého.“

Na okamžik nastane ticho a Mermoz v provazech sebou konečně přestane prudce cloumat.

„Nedopřávej mi tu radost. Nezaslouží si ji. Za měsíc projdeš bránou a venku z tebe bude dobrý civilní pilot. On zůstane navždycky v kasárnách a až do smrti bude zahořklý, stejný jako byl vždycky. Až do smrti. Jestli chceš Pelletiera opravdu vyřídit, dosáhneš toho tím, že ho budeš přehlížet.“

Mermoz opřený o stožár vyčerpáním znehybněl. Zatáté pěsti povolují a prsty se pomalu rozevírají. Kovová tyč bříinkne o zem.

Guillaumet se k němu přiblíží. Už nekope. Z tváře mu zmizel šílený výraz. Guillaumet vytáhne bodák, který se podle předpisů přiděluje vojákům na stráži, a přeřízne provazy. Mermoz, s potrhanou košilí potřísněnou krví a s vyčerpáním výrazem, se sveze na zem a zády se opře o stožár.

Desátník se otočí a vykročí zpět ke strážnici. Musí se vrátit.

„Guillaumete!“

Vrátí se ke svému druhovi a upřeně se na něj zadívá. Nemusí si nic říkat. Existuje mezi nimi pojící nit.

Mermoze s konečnou platností vyřadí ze stíhací letky a převedou ho k bezvýznamné dílenské jednotce zabývající se opravami. Dají mu na starost půltucet problémových vojáků, buď ve výkonu trestu, nebo rovnou nepoužitelných pro jiné úkoly, jejichž jediným posláním je zbavovat mastnoty nejrůznější nepotřebné díly. Vojáci nedůvěřivě sledují příchod svého nového velitele v doprovodu kapitána. Potají mu přezdívali Četař Piruetka. Oni jsou ti nejhorší z pozemního personálu, nemají vojenskou ani jakoukoli jinou čest a hrdost a letci jim připadají jako fajnoví náfukové.

„Každý den musejí očistit bednu ložisek.“

Kapitán ukáže na bednu plnou zašlých kovových kuliček, kterou jeho dva pobočníci v bezvadných stejnokrojích, bezpochyby protekční desátníci, položí na dlouhý stůl stlučený z prken.

„Na tyhle špindíry budete muset tvrdou rukou,“ zadívá se pohrdavě na vojáky navlečené v ušmudlaných kombinézách, tváře špinavé, oholení nedbalé, vlasy rozčuchané. Mnozí z nich darebáci na první pohled. „Máte tu nejhorší sebranku.“

Když kapitán a jeho pobočníci odejdou, Mermoz se zadívá na bednu s přibližně třemi desítkami rozebraných dílů.

„To je veškerá práce, co se tady má dělat?“

„Fůra práce, pane četaři,“ pronese neochotně jeden z vojáků. „Vyleštit jediný díl zabere celý den.“

Druhý se s předstíranou ochotou přidává.

„Nemáte ani ponětí, jaká je to fuška.“

„Vy piloti si totiž s takovým svinstvem nerozumíte, jste moc zpanštělí“, popichuje další.

Je slyšet pochechtávání. Jen okamžik. Právě tolik, kolik Mermoz potřebuje, aby udeřil pěsti do stolu tak silně, až bedna s ložisky nadskočí a ti, co stojí u stolu, raději podstoupí, aby jim nějaký díl nespadl na nohu.

„Rozdal jsem víc facek a ožral jsem se víckrát než vy všichni dohromady. A vyčistil tolik sraček, že si to ani nedovedete představit.“

Změří je pohledem a všichni se rázem postaví do pozoru, mlčky a předpisově.

„Jeden takový díl se musí blýskat za necelou hodinu. Než se vrátí kapitánovi pomocníci, tahle bedna bude zářit, jako by v ní byly diamanty.“ Svraští obočí tak, že se nikdo neodváží ani hlesnout. Pak se zatváří vstřícněji. „Aby bylo mezi námi jasno. Vás i mě zavřeli tady do té kobky. Splníme, co musíme, ale bude to podle mě.“

Zadívá se do nepřátelských tváří vojáků, znechucených věčným čištěním svinstva, nepřizpůsobených zkostnatělosti vojenského života, otupělých nechutí a neustálými tresty.

„I kdybyste se flákali sebevíc a kapitán vám to sežral i s navijákem, já vím, že ve čtyřech nebo v pěti zvládneme ty díly odevzdat v pohodě, i kdybychom pracovali v uvolněném rytmu. Je vás tu šest. Každý den bude jeden odpočívat. Ten den ať si dělá, co chce, ať se klidně dloube v nose. Musí si to ale zasloužit.“

„A to jak?“

„Počkejte chvílku, vysvětlím to.“

Poodejde ke své skříňce a vrátí se s papírovým pytlíkem. Vytáhne karty a placatku koňaku.

„Každé ráno si půlhodinku zahrajeme poker o matičky. Kdo jich do půl hodiny získá nejvíc, bude po zbytek dne osvobozen od práce, a navíc si jako spropitné odnese placatici koňaku k tomu.“

Vojáci vykulí oči.

„Ať žije náš četař!“ zvolá jeden.

Nápadem jsou nadšeni. První den vyhraje jakýsi Biscarrosse, napůl cikán. Ostatní se dají do práce.

„Biscarrossi, měl jsi štěstí. Zítřka ale uvidíme!“

„To si piš!“ přisazuje si další a nedočkavě myslí na zítřejší patičku.

Když odpoledne přijde kapitán se svými dvěma poskoky, nalezne všechny díly zářivě vyleštěné. Ještě s větším úžasem však zírá, jak šest Mermozových vojáků ráno po snídání opouští jídelnu mezi prvními a téměř v poklusu se hrnou ke svému působišti v dílenském bloku. Nevychází z údivu, když vidí jejich náhlou snahu zařadit se včas do pracovní jednotky, snad poprvé za celý vojenský život. Nastupují u dveří v dokonalém zástupu, a jakmile se objeví jejich četař, uctivě salutují. Když Mermoz prochází kolem kapitána na pozdrav pozvedne ruku ke štítku čepice. Důstojník jen civí s ústy dokořán.

Mermoze však uniforma tíží na hřbetě jako zmoklá deka a nemůže se dočkat, až odtamtud odejde. Ani v postavení čističe ložisek se mu nepodaří, aby ho Pelletier nechal na pokoji. Ukládá mu jeden trest za druhým, jednou za nedostatek vojenského chování při pozdravu, jindy za neupravený vzhled. Mít Pelletiera před očima a nemoci mu zasadit ránu pěstí do jeho podlé tváře ho vyčerpává. Ví ale, co má dělat. Vytrvat, ovládnout vztek, vydržet, stříhat metr den za dnem.

Dny plynou a v dílenském baráku se hraje jedna partie pokeru za druhou. A jednoho dne je všechno za ním.

Ráno si obleče bílou civilní košili a oblek s drobnými proužky, který skoro nedopne, jak mu zmohutněla ramena. Ve výstrojním skladu odevzdá řemení, boty, stejnokroj, zaskvrněnou kombinézu, četařské výložky... Jakýsi desátník mu vystaví potvrzení na raneček ošuntělého šatstva, v němž je zhuštěn celý jeho vojenský život. Čtyři roky.

Zamíří k východu z kasáren a budovy jednotlivých jednotek, kancelář útvarového furýra, kantýna, sklady... všechno je mu už cizí. Když se blíží k červenobílé závoře u vchodu, mívá stíhlou postavu. Úzký knírek, dravčí pohled. Pelletier se několik metrů od něj zastaví. Mermoz se usměje. A pak se jeho úsměv

změní v hlučný smích, ve zvučný smích, jakým se směje, když se cítí pánem světa. Směje se a směje.

Pelletier zatne zuby, svěsí hlavu a poražen odchází. Proti rozesmátému civilovi nic nezmůže.

Mermoz pokračuje k východu. Jakýsi hlas na něj zavolá.
„Piruetko!“

Otočí se. Běží k němu Biscarrosse a ostatní chlapci ve špinavých kombinézách a s šibalskými tvářemi.

„Co tady děláte? Koledujete si o potrestání za nedovolené opuštění jednotky.“

„Tak schválně. Při troše štěstí nás pošlou šupem za mříže,“ zažertuje jeden z nich. „Aspoň nebudeme muset makat.“

„Kluci, myslíte hlavou. Nepřivolávejte na sebe pozornost a za chvíli budete zpátky doma.“

„Četaři...“

„Už žádný četař! Odeť jsem Jean.“

„Jeane..., chtěli jsme vám říct... Co jsme to, kluci, vlastně chtěli?“

„Abyste na sebe venku dával pozor.“

Jednoho po druhém přátelsky obejmě a zažene je zpátky do dílen.

Neztrácí čas a projde branou. Čeká na něj život. Otočí se a zadívá se na vchod kasáren, které se každým krokem stávají menší a menší.

Dorazí do města a zazvoní u Céciliných dveří. Otevře mu oblečená jen do sandálků a náhrdelníku ze skleněných korálek.

„Odjíždím do Paříže.“

„Paříž...! Jedu s tebou.“

Zpod postele vytáhne kufr. Přistoupí k první zásuvce prádelníku a začne do kufru házet punčochy a spodní kalhotky.

„Myslím, že by sis na cestu měla přes sebe něco hodit.“

Vydal Filip Tomáš — Akropolis
(5. května 1338/43, 140 00 Praha 4, www.akropolis.info)
v roce 2018 jako svou 378. publikaci
Ze španělského originálu
A cielo abierto přeložil Štěpán Zajac
Redakce Anna Tkáčová
Ilustrace na obálce Daniela Olejníková
Vazba a typografie Martin Pecina (www.book-design.eu)
Sazba písmy TabacSlab a Velodroma
Stará škola (www.staraskola.net)
Tisk Těšínské papírny, s. r. o.,
Bezručova 212/17, 737 01 Český Těšín
Vydání první, 592 stran, ts 13
ISBN 978-80-7470-211-2
ISBN 978-80-7470-214-3 (MOBI)
ISBN 978-80-7470-215-0 (EPUB)
Elektronická podoba knihy www.ereading.cz
a www.kosmas.cz
Doporučená cena včetně DPH 389 Kč

ANTONIO G. ITURBE K OTEVŘENÉMU NEBI